

साहित्यकाणी

प्रकाश पर्येकार
धावें-तार, वाळपय
सत्तरी गोंय.

म्हजो जल्म म्हादयचे तडीर जाला. न्हंयंत वरांचीं वरां न्हावप, गरोवणी आनी दिपकावणेक वचप, खुबें काडपाक न्हंयंत बुडप, व्हडें चलोवप.. असल्यो साबार गजाली हांवें भुरगेपणांत केल्यात. गांवचे लोकूय सकाळचे तोंड धुवपाक, उदक भरपाक, कपडे उमळपाक, आयदनां घांसपाक, न्हावपाक आनी हेर कामां खातीर लोक दीसपट्टे म्हादयच्या देवण्यार वताले. म्हजें भुरगेपण हे लोकसंस्कृतायेंत वाडिल्ल्यान न्हंयची वळख लागींच्यान जावंक पावली.

म्हाका ल्हानपणा सावन रानांत भोंवपाची खूब आवड. ते निमतान हांवें म्हादय अभयारण्यांतलीं कांय थळां भोंविल्लीं. मुखार कर्नाटक सरकार म्हादय न्हंयचेर धरण बांदपाचें आसा अशें कळ्ळें. 1996 वर्सा म्हादयच्या राखणे खातीर चळवळ सुरू जाली. 1997 वर्सा पर्यावरण मोर्च्यां वांगडा कोटणी हांगा कर्नाटक सरकार म्हादय न्हंयचेर हायड्रो इलेक्ट्रीसिटी प्रॉजॅक्ट उबारपाचें आसा. थंय भेट दिवपाचो चार वेळा योग आयलो. ह्या वेळार घाट माथ्या वयलें जांबोटीचें

म्हादयः काळजांतल्यान कागदार.. लेखन प्रक्रियेंतले वेंचीक खीण

सत्तरींतल्या कांय समविचारी सैम मोर्च्यांचो आनीक एक वेगळो पंगड तयार जालो. ह्या पंगडाचे वतीन आमी वेळ मेळटा तेन्ना रानांत भोंवड्यो आयोजीत करपाक लागले. तशेंच मनाचेर पडिल्लो ताण ल्हव करपाचे नदरेन रानभोंवड्यांचें आयोजन जावपाक लागलें. म्हजें जीवन आतां दोंगर, रान, वजरे, न्हंयो आनी उपन्हंयो हांचे भोंवतणी घुंवपाक लागलें.

रान हांवें लागींच्यान पळयलें. मुखार 1999 वर्सा जून म्हयन्यांत त्रिवेकानंद स्मृती संघ, केरी सत्तरी आनी पीसफूल सोसायटी, मडकय हांच्या जोडपालवान एका दिसाची कार्यशाळा घडोवन हाडिल्ली. हे कार्यशाळेक हांवें म्हादयचे तडीर आशिल्ले पारंपारीक पुरण शेताचेर सोदनिबंद सादर केलो. हो पेपर सादर करपाच्या निमतान हांव वयर उरतें तें सकयल गांजें मेरेन म्हादयचे तडी वयले 27 गांव भोंवून म्हायती एकठांय केल्ली.

1999 वर्स हें म्हजे खातीर म्हत्वाचें वर्स. ह्या वर्सा सोसोगड वचपाची कल्पना म्हजे तकलेंत आयली. ते कल्पनेक प्रत्यक्षांत हाडपाक गोपीनाथ गांवस आनी सर्गेस्त शाबा कुडतकराचो सांगात मेळ्ळो. सत्तरेक जाणांचो फंगड गोंयांतलो सगळ्यांत ऊंच दोंगर चडून देंवले. ताचे उपरांत 2000 वर्सा तार सत्तरी हांगा ज्ञानसागर कला संघ संस्था हांवें स्थापन केली. समाजीक आनी सांस्कृतीक कार्या खातीर स्थापन केल्ले हे संस्थेन मुखार अखिल गोंय पांवड्यार सैम भोंवड्यो आयोजीत करपाची जबाबदारी घेतली. ह्या सैम भोंवड्यांचो म्हाका दोन गजालींचो फायदो जालो. म्हादय अभयारण्यांतले म्हत्वाचे दोंगर, वजरे, उपन्हंयो, वेगवेगळे तरेची वनसंपत्त आनी जीवसंपत्त पळोवपाक मेळ्ळी. आनी दुसरें म्हळ्यार पर्यावरणा कडेन संबंदीत आशिल्ल्या व्यक्तींची लागींच्यान वळख जाली.

मुखार 2002 हें वर्स म्हजे खातीर वेगवेगळ्या कारणांक लागून म्हत्वाचें थारलें. ह्या वर्सा हांवें ज्ञानसागर कला संघ शिक्षणीक संस्थेची थापणूक करून शाळेंत पर्यावरण जागृतीचे उपक्रम चालू केले. हाचोच एक भाग म्हण विद्यार्थ्यां खातीर पावसाळी आनी शिंयाळी सैम भोंवडी सुरू केली. ह्याच वर्सा गोंयात म्हादय बचाव अभियानाचे चळवळीन नेट धरिल्लो. वेगवेगळ्या वाठारांत सभा घेवप चालू आशिल्लें. दिसाळ्यांनी म्हादय विशीं लेखन सुरू जाल्लें. सत्तरी तालुक्यांत ग्रामपंचायत पांवड्यार म्हादय राखणे विशीं थाराव घेवप चालू जाल्लें. गोवा युवा महोत्सवांत म्हादय राखणेचो जयघोश जातालो. कोंकणी भाशा मंडळान फुडाकार घेवन लोकजागृतायचो एक भाग म्हण 'म्हादय अस्मीताय जोत' काडपाची थारायली. तिची सुरवात वाळपय करप अशें थारलें. म्हादयच्या भोगान गोंयांतले तरनाटे वाळपय जमले. म्हादय जोत पेटली पूण कांय मराठी पत्रकारांक तें उस्तुरें गेलें. दुसरे दीस 'म्हादयच्या पाण्यात कोंकणीचे प्रदुशण' अशा आशयाची बातमी मराठी दिसाळ्यांत उजवाडा आयली.

वयले घडणुकेन हांव अस्वस्थ जाल्लो. हे लोक आपूण कांय करिनात आनी दुसऱ्यांकय कांय करपाक दिनात. कार्यक्रम थांबले नात. ते चालून आशिल्ले. दुसरी एक गजाल घडटाली ती म्हळ्यार म्हादय न्हंये संबंदान जे वक्ते तावातावान भाशण करताले तातूंतल्या साबार जाणांक म्हादय खबर नाशिल्ली. ह्या वेळार हांव अंतर्मूख जाल्लो. फकत भाशणां करप ना. आतां हांवें म्हादयचेर बरोवप गरजेचें. हें निश्चीत करून सुनापरांत दिसाळ्याचे तत्कालीन मुख्य संपादक उदय

भेंब्रे हांकां वचून मेळ्ळें. तांणी लेख उजवाडापाक मान्यताय दिली. 'म्हादय माये' ह्या सदरा खाला 1 सप्टेंबर 2002 ह्या दिसा 'म्हादय न्हंयच्यो कोंडी' हो म्हजो पयलो लेख उजवाडा आयलो.

मागीर हांवें फाटीं वळून पळयलें ना. सदां शेनवारा पणजेच्यान घरा वचप आनी आयतारा म्हादयच्या पात्रांत आनी गांवांनी भोंवून म्हायती एकठांय करप. म्हत्वाचे फोटे काडून तो लेख फोटवा सयत छापूक दिवप. सकयल गांजें तें वयर उरतें मेरेन म्हायती एकठांय करून लेख बरोवन जाले. आतां म्हाका रान वाठारांतली न्हंय पळोवपाचे वेध लागले. म्हादयचो उगम कर्नाटकांत जाता हें हांवें आयकल्लें आनी वाचिल्लें. कर्नाटक वाठारांतली म्हादय पळोवपाचो म्हाका ध्यास लागलो. हें कशें शक्य आसा? एक युक्ती सुचली. म्हज्या संपर्कांत आशिल्ल्या पर्यावरण मोर्त्यांक पणजे एकठांय केले. म्हादयंतल्यान वयर उगमा मेरेन चलत वचपाची कल्पना तांचे मुखार मांडली. 87 कि.मी. लांबायेची म्हादय न्हंय कर्नाटकांतले शिमे भितर फकत 35 कि.मी. व्हांवता. म्हण्टकच आमकां चलपाक तीन दीस पुरो अशें हांवें कोत केलें. म्हादयच्या उगमा कडेन वचपाची कल्पना तांकाय आवडली. वेगवेगळ्या विशयांतल्या 10 व्यक्तींची निवड केली. दोन व्यक्ती मदती खातीर घेवन आमी वट्ट बारा जाण 2 नोव्हेंबर 2007 ह्या दिसा म्हादय परिक्रमेक भायर सरले. दिगांबर सिंगबाळ, प्रकाश प्रयेंकार, निर्मल कुलकर्णी, प्रसाद काशिकार, आसावरी कुलकर्णी, श्रीनिवास नारायण, चित्तरंजन देउलकार, सॅबी फॅर्नांडीस, करिष्मा डिसौजा, गणेश पर्येंकार आनी बाबलो खरपलकार हे परिक्रमेक वांटेकार जाले.

स दिसांचे हे परिक्रमेक लागून केन्नाच पळोवंक नाशिल्ली म्हादय पळयली. म्हादयचें पात्र सकयल पसरट जाल्यार वयर म्हादय पाशाण दोंगर फोडून व्हांवता. घाट माथ्या वयली ती म्हादय पळोवन हांव पिसों जालों. तिच्या त्या सौंदर्यान आमी सगळेच भारावन गेले.

पांचव्या दिसा आमचे कडलें जेवण सोपिल्लें. सकाळचे फोव दनपरा खाल्ले. आमी सांजवेळार शितोडा वजऱ्यां पावलें. थंयच्यान मुखार वचपाक वाट ना. तिनूय वाटेन तीन ऊंच कडे. अंदाजान आमी उजवे वर्तल्लो कडो चडपाक वेंचलो. झाडार कोयत्याचो धपको मारिल्ली माव पळयली. हे वाटेन कोणतरी सकयल देंवला वा चडला आसपाक जाय असो अंदाज करून यत्नान आमी तो कडो चडले. वयर चडटकच शेणाचो थापो दिसलो. गोरवांचे वाटेन चलत मुखार गेले आनी आमी मळेची ह्या धनगर वाड्यार पावले. जानू कोळापटेन आमकां रातचे गवाळी गांवांत पावयले.

म्हादयचो उगम ब्राम्हणी मायेचे तळये कडल्यान जाता आनी ते न्हंयक तिर्थाची न्हंय म्हणटात म्हूण कळ्ळें. गवाळी गांवांत आशिल्ल्या म्हादय न्हंयच्या एका उगमा कडेन पाविल्ल्याचें आमकां समाधान मेळिल्लें. म्हादय परिक्रमेची दिगंबर सिंगबाळान तयार केल्ली म्हादयची डोक्युमेंटरी आमी दोगांयनी गोंयांत आनी गोंया भायर साबार कडेन दाखायली. पळोवप्यांक ती आवडली. आमी आमचे कडेन आशिल्ल्या फोटवांचें प्रदर्शन वाळपय हांगा भरयलें. हे परिक्रमे उपरांत 'म्हादयचो प्रवाह', 'शिल्पचित्रां', 'म्हादयच्या देगणांतले वजरे' आनी हेर लेख बरयले.

आमच्यो वर्सुकी सैम भोंवड्यो आयोजीत जाताल्यो. 2003 वर्सा आनीक एक गजाल घडली ती म्हळ्यार हांवें 'वनश्री' ही विद्यार्थ्यां खातीर पर्यावरण जागृती खातीर संस्था थापली. हे संस्थेचे वतीन आतां कार्यक्रम आनी सैम भोंवड्यो जावपाक लागल्यो. आतां म्हाका घाट माथ्या वयले गांव पळोवपाचे वेध लागले. गांवांचीं नांवा खबर आशिल्लीं पूण ते गांव खंय आसात तें पळोवंक नाशिल्लें. 30 मे ते 1 जून 2003 अशे तीन दीस एक आंगार कांटो हाडपी मोटर सायकल भोंवडी घडोवन हाडली. घाट माथ्या वयली लोकजीण, पोंयो वजराचें दर्शन घेवप आनी देगांव गांवांत आशिल्लो म्हादयचो उगम पळोवप. हीं तीन मुखेल उद्दिश्टां हे भोंवडे फाटलीं आशिल्लीं.

सतरांतल्या कांय समविचारी सैम मोग्यांचो आनीक एक वेगळो पंगड तयार जालो. ह्या पंगडाचे वतीन आमी वेळ मेळटा तेन्ना रानांत भोंवड्यो आयोजीत करपाक लागले. तशेंच मनाचेर पडिल्लो ताण ल्हव करपाचे नदरेन रानभोंवड्यांचें आयोजन जावपाक लागलें. म्हजें जीवन आतां दोंगर, रान, वजरे, न्हंयो आनी उपन्हंयो हांचे भोंवतणी घुंवपाक लागलें. 2 ऑगस्ट 2003 मेरेन म्हादय देगणा संदर्भांतले हांवें 50 लेख बरयले आनी थांबलों.

ह्या पुस्तकांतलो सगळ्यांत व्हडलो लेख 'माशे मारपाची पारंपारीक पद्दत' हो आसा. हो लेख बरोवपाक जितले त्रास पडूंक नात ताच्याकय चड त्रास 'म्हादयचे जलस्रोत' आनी 'म्हादयच्या देगणांतले वजरे' बरयताना जाले. म्हादयचे जलस्रोत हातूंत म्हादयच्या देगणांतले व्हाळ, नाले आनी उपन्हंयांची म्हायती आसा. तांची म्हायती एकठांय करपाक म्हाका खूब भोंवचो पडला. म्हादय

देगण अयस पयस आशिल्ल्यान सगळ्याच उपन्हंयांचो सोद घेवप तशें कठीण काम. पूण वेळ मेळटा तसो हांव वेगवेगळ्या गांवांनी वचून म्हायती एकठांय करपाक लागलों. वजऱ्याची म्हायती एकठांय करताना तेच जालें. वजरो पळयले बगर ताचेर कशें बरोवप? आनी हे वजरे लागीं तरी आसात? उपन्हंयाचे ते वजरे पळोवप तशें कुस्तारूच. म्हत्वाच्या उपन्हंयांच्या पात्रांतल्यान चलत वयर मुळसा मेरेन वचप अशें येवजून सैम भोंवड्यांचें आयोजन केलें. ह्या वेळार वजरे आनी उपन्हंयांच्यो उपन्हंयो लागींच्यान पळयल्यो.

ह्या लेखा संदर्भांत खूब जाणांनी आपल्यो बऱ्यो प्रतिक्रिया दिल्यो. 2005 वर्सा डॉ. नंदकुमार कामत हांणी त्या लेखांची विचारपूस केली आनी म्हायती आनी प्रसिध्दी खात्याक ते लेख पुस्तक रूपांत उजवाडावचे खातीर विनंती करपाक सांगलें. ताच्या सांगण्या प्रमाण तशें केलें पूण ताचो कांय फायदो जालो ना. हस्तलिखीत तशेंच पडून उल्लें. मुखार तांच्याच सांगण्यान 2008 वर्सा हांवें कला आनी संस्कृती संचालनालयाक पुस्तक काडपाक विनंती केली. तांणी ती मान्य केली.

'म्हादय माये' ह्या माथाळ्या खाला म्हज्या हस्तलिखीताक मान्यताय दिली खरी पूण त्या लेखांचेर खूब काम करपाची गरज आसा हाची म्हाका जाणीव आशिल्ली. त्या वेळार जें कितें हांवें बरयलां ताचेर संपादकीय संस्कार करपाक गरजेचे आशिल्ले. जी म्हायती येवंक ना ती तातूंत घालपाक जाय. अशें केल्यारूच पुस्तक बरें जातलें हें येवजून परत कामाक लागलों. सगळे लेख वाचून काडले. पुस्तकांत म्हायती येवपाक जाय ताच्यो टिपो काडल्यो. 2002 उपरांत म्हादय न्हंय आनी ताच्या परिसरांत खूब बदल जाल्ले. एक म्हत्वाचो बदल म्हळ्यार 2005 वर्सा म्हादय न्हंयचेर सरकारान वसंत बंधारे बांदपाक सुरवात जाल्ली. गिमाळ्यांत बांद फुगतकच सगळें उदकापांदा वतालें. ताका लागून पुरणी कसोवपाचें आतां बंद जाल्लें. ही सगळी म्हायती परत एकठांय करपाक जाणकारांक मेळपाक लागलों.

म्हादय देगणाचें पुराय चित्र उबें करपी हें पुस्तक कशें आसतलें हाचो हांवें आराखडो तयार केल्लो. पुस्तक संचालनालय उजवाडा हाडटा हें जरी खरें आसलें तरी तें पुस्तक म्हाका जाय तशें जावंक जाय. पुराय पुस्तकाची जवाबदारी हांव घेतलों अशें हांवें संचालनालयाक सांगलें. तांणी म्हाका तशी मान्यताय दिली. हें म्हजें पुस्तक ल्हान भुरग्यांक, अशिक्षितांक आनी शिकिल्ले व्यक्तिकूय आवडूंक जाय अशें ताचें स्वरूप म्हज्या दोळ्यांमुखार आशिल्लें. ताका लागून तातूंत आयिल्ले म्हायती प्रमाण फोटे आसपाक जाय. सुरवातेक शंबर फोटो घालचे अशें थारायलें पूण पुस्तक तयार जातां जातां तिनशें वयर फोटवांची गरज भासली. आतां कितें करप? फोटो कसलेय घालून उपेग ना. आतां फोटो काडपाची घडपड सुरू जाली.

वेगवेगळ्या सैम भोंवडे वेळार हांवें म्हादय देगणांतले दोन हजारा

वयर फोटो काडिल्ले. कांय फोटो हांवें त्या वेळार लेखां खातीर वापरिल्ले. साद्या कॅमेऱ्यान काडिल्ले. तातूंतले चडावत फोटो हळडुवे जाल्ले. सांबाळून दवरिल्लीं फिल्मां फिकट पडिल्लीं. कांय फोटो स्कॅन करून घालपूय शक्य नाशिल्लें. परिक्रमे वेळार काडिल्ले फोटो तर वापरप शक्य नासलें. आतां कितें करप? प्रोफेशनल कॅमेरामन वापरून फोटो काडून घेवप अशें थारलें. पूण म्हाका जाय तो फोटो जाय थंय वचून कोण काडून दितलो? परत प्रस्नचित्र. तरी हांवें गणेश शेटकार हाका एक दीस म्हादयच्या पात्रांत भोंवडायलो आनी कांय फोटो काडून घेतले. काम भागलें ना.

वजऱ्यांचे फोटो कांय फोटो पर्यावरण मोग्यां कडेन आसपाक जाय अशें येवजून तांका संपर्क केलो. एक दोगां कडल्यान रिस्पोन्स मेळ्ळो. पूण समाधान जालें ना. आतां हांगा थंय कोणा कडेन फोटवांची चवकशी करप ना अशें येवजून हांवें सादो सोनी डिजीटल कॅमेरा घेतलो. आतां हांव झपाटिल्लेवरी भोंवून फोटो काडपाक लागलों. फोटो काडपाच्या निमतान परत हांव म्हादयच्यो तडी भोंवपाक सुरवात केली.

आतां म्हजे कडेन कॅमेरा आसा. डिसेंबर 2009 वर्सा वानराची खडी मेरेन परत तीन दिसांची म्हादयची भोंवडी आयोजीत केली. ह्या वेळार हांवें फातरांचे, दोंगर खड्यांचे, रानदोंगरांचे, वजरे आनी वनस्पतीचे फोटो काडले. जिवाक सू जालें. आतां जिवांत जीव आयलो. ताचे उपरांत कणकुंबी चलिल्ल्या कानालाचे, घाट माथ्या वयल्या लोकांचे, पोंयो वजराचे आनी देंगांव गांवत आशिल्ल्या उगमाचे फोटो म्हज्या ह्या पुस्तकांत जाय. आतां कितें करप? 6 जून 2010 हे दिसा एका दिसाची मोटरसायकल भोंवडी आयोजीत केली. आनी म्हत्वाचे फोटो काडले आनी म्हायतीय एकठांय केली.

एका अर्दान प्रूफ काडप जातालें आनी दुसऱ्या अर्दान म्हत्वाची म्हायती एक सारकी पुस्तकांत एकठांय जाताली. लेखा प्रमाण फोटवांच्यो फायल्स तयार केल्यो आनी फोटो घालून तिसरें प्रूफ घेतलें पळयल्यार जंय फोटो आसात थंय ती म्हायती ना. सगळें परत बसून फोटो हालोवचे पडले. तेन्ना परत फोटो कमी पडले. परत फोटो काडपाक भायर सरलों. कांय काडिल्ले फोटो आतां म्हाका आवडना जाले. त्या फोटवांच्या जाग्यार दुसरे फोटो घालपाक जाय ह्या हेतून परत त्या जाग्यार वचून फोटो काडले. अशे तरेन कांय फोटो हांवें परत परत त्या जाग्यार वचून काडल्यात.

कांय फोटो त्या त्या रूतूंत काडपाक मेळटात. चड करून वजरे, न्हंयच्यो कोंडी आनी वनस्पती. न्हंयचे तडीर फुलपी मेणकुंबयो हो मार्च म्हयन्यांत फुलता. ताचो फोटो त्या वेळारूच घेवप गरजेचो. 'म्हादयची बुट्टी' तशेंच 'पावस देगणांतलो पावस रानांतलो' ह्या लेखां खातीर जाय आशिल्ले फोटो काडपाक म्हाका पावस ये सर रावचो पडला. 'पुरणशेत' आनी 'रेंवेचें उल्खनन आनी ताचे परिणाम' ह्या लेखा खातीर लागपी फोटो त्या त्या वेळार भोंवून काडचे पडल्यात.

ह्या पुस्तकांत 56 पानांची वट्ट इकरा परिशिष्टां आसात. हातूंतलें 'म्हादय/मांडवी न्हंयचे तडी वयले म्हत्वाचे जागे' हें एक म्हत्वाचें परिशिष्ट. पुस्तक तयार जातां जातां हें परिशिष्ट जोडचें अशें म्हाका दिसलें. मनांत आयलें खरें पूण तें परिशिष्ट तयार करपाक म्हाका खूब कश्ट काडचे पडल्यात. वयर कृष्णापूर (ते सकयल काबो राज निवास मेरेन म्हादय/मांडवी भोंवची पडल्या. हें कामूय हांवें झपाटिल्लेवरी केलें. धळाच्या जाणकारांक मेळून ती म्हायती एकठांय करून पुस्तकांत दिल्या. ह्या कामाच्या निमतान सकयलें मांडवीचें पात्र म्हाका लागींच्यान पळोवपाक आनी अणभवपाक मेळ्ळें. म्हादय देगणांतल्या दोंगरांची उंची आनी म्हादय न्हंयचो नकासो तयार करतां म्हणसर अर्दो अदीक खर्शेलों.

2008 वर्सा पुस्तक निर्मातीचो वावर हांवें हातात घेतिल्लो. वयल्या कांय अडचणींक आनी हेर कांय कारणांक लागून हें पुस्तक 2011 वर्साच्या शेवटाक छापून हातांत पडलें. हांव लेखक. पुस्तक निर्मिती विशीं म्हजी अशीं कांय मतां आसात. मांडावळ मना सारकी जाय मेरेन म्हजें धडपडप चालूच आसता. पुस्तक हें संबंदितांनी मेळून करपाची निर्मिती. आपापलो भार जण एकल्यान उखल्लो जाल्यारूच एका बऱ्या पुस्तकाचो जल्म जाता. म्हजें पुस्तक बरें अशें हांव म्हणचोंना पूण विशयाचे नदरेन कोंकणीतलें तें एक म्हत्वाचें पुस्तक आसा हें कोणूच न्हयकारचोना. रानां माडोवन, धळां भोंवून लेखन करप भोव थोड्या लेखकांक जमता वा शक्य आसता. म्हज्या जिवितांत कांय म्हत्वाचे खीण आयले आनी कांय गजाली हांवें जाणीवपूर्वक घडोवन हाडल्यो. त्या घटणा आनी घडणुकांची साक्ष म्हळ्यार 'म्हादय: काळजांतल्यान कागदार' हें पुस्तक. हांव घडलों आनी घडत गेलों ताच्यो कुरवो ह्या पुस्तकांत वाचप्याक पाना पानार मेळटल्यो. म्हादय चळवळीचे नदरेन हें म्हत्वाचें पुस्तक अशें हांव मानतां. उदक हें जीवन. ताका लागून न्हंयांची राखण जावंक जाय. उदकाच्या एका बेंथ्याचे राखणे खातीर मानशान जाणीवपूर्वक वावुरपाक जाय.

आतां हांव पुस्तका विशीं येवजितां तेन्ना हें पुस्तक म्हज्या हातांतल्यान बरोवन जालें हाचेर म्हजो विस्वास बसना. आतां कोणेंय म्हाका म्हादय विशीं बरय सांगलें जाल्यार तातूंतलें एक प्रकरण लेगीत बरोवन जातलें असो दुबाव. कारण काळ बदल्ला. पोशक वातावरण ना आनी आतां म्हज्यो कामाचो व्यापय वाडला. हें जरी खरें आसलें तरी कोणें बरोवन घेतलें म्हजे कडल्यान हें सगळें ? म्हादय विशीं म्हजे भितर आशिल्ले आंतरीक ओडीन ? काय म्हादय न्हंयन आपल्याचेर बरय म्हण सांगलें म्हाका ?

म्हज्या पुर्वजांनी हे म्हादयचे तडीर आपलो संवसार फुलयलो आनी फळयलो. ताका लागून हांव कितें तरी म्हादय मायेक देणें आसा. ह्या पुस्तकाच्या रुपान हांवें तें देणें लेखनाच्या रुपान पावयलां अशी म्हजी आतां भावना जाल्या. ■